

SLAVIA

časopis pro slovanskou filologii
vychází od roku 1922

Emilie Bláhová (vedoucí redaktor),
Marcel Černý, Hana Gladkova,
Miroslav Olšovský (výkonný redaktor literární části),
Eva Šlaufová (výkonná redaktorka lingvistické části)

Ročník 77

Slovanský ústav AV ČR, v. v. i.

PRAHA 2008

Vydává Slovanský ústav Akademie věd ČR, v. v. i.

© Slovanský ústav Praha, 2008

ISSN 0037-6736

O B S A H R O Č N Í K U 77 (2008)

ČLÁNKY

Príspevky k XIV. mezinárodnímu sjezdu slavistů, Ochrid 10. – 16. 9. 2008

Lingvistika:

- O. Bláhová: K analytickým tvarům slovanského slovesa 5-16
- F. Čajka: Rukopisná zachování církevněslovanské legendy
o svatě Anastázii 17-28
- V. Čermák: K pojetí nové církevní slovanštiny v areálu **Slavia orthodoxa**
a **Slavia latina** 29-39
- S. Čmejrková: Jak rozumíme kategorii gramatického rodu?
Kdy je Češka Čech? 41-54
- M. Dočekal: Compositionality of Czech Aspect 55-61
- J. Hoffmannová: Současné možnosti a trendy popisu mluvené češtiny
(se zaměřením na kolokvializaci a konverzacionalizaci) 63-75
- I. Janyšková: K některým aktuálními otázkám slovanské etymologie 77-84
- H. Karlíková: Úloha principu sémantických paralel
v etymologickém výzkumu 85-92
- S. Kloferová: Česká dialektologie ve slovanském kontextu 93-103
- J. Kořenický: Ústup etnicity a jeho jazykové projevy 105-110
- P. Mareš: Mezi spisovnou a obecnou češtinou. K užívání jazyka
v současné české próze 111-123
- P. Novotná – V. Blažek: Aplikace glottochronologie
při klasifikaci balto-slovanských jazyků 125-152
- J. Panevová: Problémy se slovanským reflexivem 153-163
- J. Rejzek: K vývoji psl. *kt** 165-170
- O. Šeřík: On significance of alternations for
functioning of a phonological system 171-176
- L. Uhlířová: O vyjadřování deixe v české a bulharské nominální
skupině. S využitím českých a bulharských korpusů 177-204
- O. Uličný: Irrealis (-)by-ový v slovanských jazycích 205-209
- P. Valčáková: Názvy některých délkových a plošných měř
ve slovanských jazycích 211-219
- M. Vepřek: Církevněslovanské modlitby českého původu 221-230

Literární věda a historie:

- M. Černý: Josef Karásek jako historiograf slovanských literatur:
metodologická koncepce a dobové přijetí jeho *Slavische*
Literaturgeschichte 231-249
- L. Havlíková: K právnímu postavení slovanské ženy v 9. století 251-263
- L. Hladký: Podíl Čechů na kulturním a společenském
povznesení Bosny a Hercegoviny v letech 1878-1918 265-275
- M. Mikulášek: Umění interpretace a jeho soudobé
hermeneutické vědní paradigma 277-291

S. Ulbrecht: Umělecké ztvárnění války u Nikolaje Gumiljova (<i>Зануку кавалеруства</i> a válečné básně) a Ernsta Jüngera (<i>In Stahlgewittern</i>): srovnávací analýza	293-306
H. Ulbrechtová: K historii pojmu „Východ-Západ“ a k možnostem jeho dalšího využití ve slavistické literární a kulturní vědě	307-323
R. Vlček: Osvícenské kořeny českého slovanství (Faktor slovanství a rusofilství v pojetí Josefa Dobrovského)	325-338
J. Vorel: Эстетико-философские основы творчества Андрея Белого	339-348

* * *

E. Bláhová: Homilie o sv. Petru a Pavlovi mezi nejstaršími staroslověnskými homiliemi	351-366
M. Těra: Dvojevří a synkretismus ve východoslovanském prostoru	367-383
M. Příhoda: Křížaničova koncepce dějin Ruska mezi slavismem a římským univerzalismem	385-401

MATERIÁLY A DISKUSE

Г. Дюлгерова-Христова: Словата на Климент Охридски и Кирило-Методиевиет превод на Евангелието	403-427
--	---------

KRITIKY A REFERÁTY

Nové projekty dílčích církevněslovanských slovníků. Српскословенски речник јеванђеља. – Александр Сергеевич Герд: Словарь языка житий русских святых XVI-XVIII веков. (E. Bláhová)	429-433
Dvě publikace ke svatoprokopskému výročí. Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. – Petr Sommer: Svatý Prokop. Z počátku českého státu a církve. (V. Vavřínek)	434-442
Čtyřicet homilií Řehoře Velikého na evangelia v českocírkevněslovanském překladu. (M. Vepřek)	443-445
Radoslav Večerka a kol.: K pramenům slov. Uvedení do etymologie. (Z. Hauptová)	446-449
Книга про мову і культуру русинів колишньої Югославії. <i>Sven R. Gustavsson</i> : Jihoslovánští Rusíni, jejich kultura a jazyk. (M. Мушинка)	450-452
Jungmann jako plebejec a antielitář. <i>Robert Sak</i> : Josef Jungmann: život obrozence. (M. Černý)	452-454

ZPRÁVY

Kirilometodievistika 2, 3. (Š. Pilát)	455-460
Славка Керемидчиева: Копривщица – история и език. (B. Суксов)	461-454
Mária Čižmárová: Botanické názvy v ukrajinských nárečiach východného Slovenska. (B. M. Ляшук)	455-466
A. S. Лапо-Данилевский: История политических идей в России в XVIII веке в связи с общим ходом развития её культуры и политики. (H. Nykl)	466-468
Anja Pohončowa [ed.]: Določne serbojstwo we lužyskich casopisach 1793-1941. (K. Kijo)	468-469

Komisje Międzynarodowego Komitetu Sławistów między Lublaną a Ohrydem (S. Gajda)	469-477
Tagung der Internationalen Kommission für Geschichte der Slawistik in Verona (H. W. Schaller)	478-481
Konference mladých bohemistů ve Vratislavi (J. Šindelář)	481-482

NEKROLOGY

Jiří Franěk (L. Štindl)	483-484
Олена Рудловчак (М. Мушинка)	484-486
Ludmila Pasnerová (E. Bláhová)	486-488

T A B L E D E S M A T I È R E S

ARTICLES

Contributions pour le XIVe congrès international des slavistes Ohrid, 10 – 16 septembre 2008

Linguistique:

O. Bláha: Sur les formes analytiques du verbe slave	5-16
F. Čajka: Conservations manuscrites de la légende de Sainte Anastasie en slavon	17-28
V. Čermák: À propos du nouveau slavon sur le territoire de Slavia orthodoxa et Slavia Latina	29-39
S. Čmejková: Comment comprenons-nous la catégorie du genre grammatical? Quand est-ce qu'une Tchèque est un Tchèque?	41-54
M. Dočekal: Compositionnalité de l'aspect des verbes tchèques	55-61
J. Hoffmannová: Possibilités et tendances actuelles pour la description du tchèque parlé (orientée sur les aspects de colloquialisation et conversationalisation)	63-75
I. Janýšková: Sur quelques questions actuelles de l'étymologie slave	77-84
H. Karlíková: Rôle du principe des parallèles sémantiques dans les recherches étymologiques	85-92
S. Kloferová: Dialectologie tchèque dans le contexte slave	93-103
J. Kořenský: Recul de l'ethnicité et de ses manifestations linguistiques	105-110
P. Mareš: Entre le tchèque littéraire et le tchèque commun. Sur l'emploi de la langue dans la prose actuelle tchèque	111-123
P. Novotná – V. Blažek: Application de la glottochronologie dans la classification des langues balto-slaves	125-152
J. Panevová: Problèmes avec le pronom réfléchi slave	153-163
J. Rejzek: Sur l'évolution de <i>kt</i> * en vieux slave	165-170

O. Ševčík: Sur le sens des alternances pour le fonctionnement du système phonologique	171-176
L. Uhlířová: Sur l'expression de la deixis dans le groupe nominal tchèque et bulgare à partir des corpus tchèque et bulgare	177-204
O. Uličný: Modus irrealis de (-)by- dans les langues slaves	205-209
P. Valčáková: Noms de certaines mesures de longueur et de surface dans les langues slaves	211-219
M. Vepřek: Prières en slavon d'origine tchèque	221-230

Littérature et histoire:

M. Černý: Josef Karásek comme historiographe des littératures slaves: conception méthodologique et réception de l'époque de sa <i>Slavische Literaturgeschichte</i>	231-249
L. Havlíková: Sur la situation juridique de la femme slave au IX ^e siècle	251-263
L. Hladký: Participation des Tchèques dans le relèvement culturel et social de la Bosnie-Herzégovine dans les années 1878-1918	265-275
M. Mikulášek: Art de l'interprétation et son paradigme scientifique herméneutique contemporain	277-291
S. Ulbrecht: Représentation artistique de la guerre chez Nikolaj Gumil'ov (<i>Зануку кавалеруцма</i> et les poèmes de la guerre) et Ernest Jünger (<i>In Stahlgewittern</i>): analyse comparative	293-306
H. Ulbrechtová: Sur l'histoire de la notion «Est-Ouest» et des possibilités de son ultérieure utilisation dans les recherches littéraires et culturelles slaves	307-323
R. Vlček: Les racines des Lumières du slavisme tchèque (facteur du slavisme et de la russophilie dans la conception de Josef Dobrovský)	325-338
J. Vorel: Bases esthétiques et philosophiques dans l'œuvre d'Andreï Biély	339-348

* * *

E. Bláhová: Homélie sur Saint Pierre et Paul parmi les homélies les plus anciennes en vieux slave	351-366
M. Těra: Double foi et syncrétisme dans l'espace slave oriental	357-373
M. Příhoda: Conception de Križanić de l'histoire de la Russie entre le slavisme et l'universalisme romain	385-401

MATÉRIAUX ET DISCUSSION

G. Djulgerova-Christova: Homilétique de Clément d'Ohrid et traduction de Cyrille et Méthode de l'Évangile	403-427
---	---------

CRITIQUES ET COMPTES-RENDUS, CHRONIQUES et NÉCROLOGIES

voir TABLE DES MATIÈRES en tchèque

Seznam přispěvatelů do SLAVIE 77, 2008
Liste des collaborateurs pour SLAVIA 77, 2008

- Bláha Ondřej, *Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta UP, Olomouc*
- Bláhová Emilie, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
- Blažek Václav, *Ústav jazykovědy a baltistiky, Filozofická fakulta MU, Brno*
- Čajka František, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
- Čermák Václav, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
- Černý Marcel, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
- Čmejrková Světa, *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Praha*
- Djulgerova-Christova Ganka, *Ústav slavistických a východoevropských studií, Filozofická fakulta UK, Praha*
- Dočekal Mojmír, *Ústav jazykovědy a baltistiky, Filozofická fakulta MU, Brno*
- Gajda Stanisław, *Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Opolski, Opole*
- Hauptová Zoe, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
- Havlíková Lubomíra, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
- Hladký Ladislav, *Historický ústav AV ČR, v. v. i., Brno*
- Hoffmannová Jana, *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Praha*
- Janyšková Ilona, *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Brno*
- Karlíková Helena, *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Brno*
- Kijo Kinga, *Ústav slavistických a východoevropských studií, Filozofická fakulta UK, Praha*
- Kloferová Stanislava, *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Brno*
- Kořenský Jan, *Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta UP, Olomouc*
- Liashuk Viktoria M., *Inštitút rusistiky, ukrajistiky a slavistiky, FF Prešovské univerzity, Prešov*
- Mareš Petr, *Ústav českého jazyka a teorie komunikace, Filozofická fakulta UK, Praha*
- Mikulášek Miroslav, *Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Ostravské univerzity, Ostrava*
- Mušinka Mikuláš, *Filozofická fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Prešov*
- Novotná Petra, *Ústav jazykovědy a baltistiky, Filozofická fakulta MU, Brno*
- Nykl Hanuš, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha / Ústav slavistických a východoevropských studií, Filozofická fakulta UK, Praha*
- Panevová Jarmila, *Ústav formální a aplikované lingvistiky, Matematicko-fyzikální fakulta UK, Praha*
- Pilát Štefan, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
- Příhoda Marek, *Ústav slavistických a východoevropských studií, Filozofická fakulta UK, Praha*
- Rejzek Jiří, *Ústav českého jazyka a teorie komunikace, Filozofická fakulta UK, Praha*
- Schaller Helmut W., *Institut für Slawische Philologie, Philipps-Universität Marburg, Marburg*
- Suksov Valentin, Praha († 2008)

Šefčík Ondřej, *Ústav jazykovědy a baltistiky, Filozofická fakulta MU, Brno*
Šindelář Jan, *Pedagogická fakulta UK, Praha*
Štindl Ladislav, *Praha*
Téra Michal, *Slovanská knihovna při NK ČR, Praha*
Uhlířová Ludmila, *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Praha*
Ulbrecht Siegfried, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
Ulbrechtová Helena, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
Uličný Oldřich, *Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta UP, Olomouc*
Valčáková Pavla, *Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Brno*
Vavřínek Vladimír, *Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha*
Vepřek Miroslav, *Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta UP, Olomouc*
Vlček Radomír, *Historický ústav AV ČR, v. v. i., Brno*
Vorel Jan, *Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Ostravské univerzity, Ostrava*